

Dr Olga M. Piaskowska
SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny
opiaskowska@swps.edu.pl

Prawo do sądu a oddalenie oczywiście bezzasadnego powództwa w świetle projektu zmian z 27.11.2017 r. do Kodeksu postępowania cywilnego

Abstrakt

Artykuł omawia propozycję zawartą w projekcie nowelizacji z 27.11.2017 r. do Kodeksu postępowania cywilnego, tj. wprowadzenie do postępowania cywilnego dopuszczalności oddalenia roszczenia jako oczywiście bezzasadnego na posiedzeniu niejawnym w aspekcie zapewnienia i realizacji prawa jednostki do sądu. Autorka stawia tezę, że w świetle projektowanego art. 191¹ Kodeksu postępowania cywilnego o „oczywistej bezzasadności” w rozumieniu tego przepisu można mówić jedynie w sytuacji, w której roszczenie powoda nie jest znane prawu. W przeciwnym razie, tj. w przypadku zbyt szerokiego zrozumienia tej instytucji, oddalenie powództwa jako „oczywiście bezzasadnego” może prowadzić do naruszenia prawa jednostki do sądu w świetle art. 6 EKPC.

Abstract

The article discuss the proposal included in the draft amendment from 27.11.2017, such as introduction to the civil proceedings of the admissibility of dismissing the claim as obvious groundlessness at a closed session in the context of providing to a person the right to a court. The author puts forward the thesis that in the light of Article 191¹ Code of Civil Procedure, the “obvious groundlessness” of an action is a state in which the claim made by the claimant is unknown to the law. Otherwise, i.e. in the case of a too wide understanding of

this institution, the dismissal of the action may lead to violation of the right of the individual to court in the light of Article 6 ECHR.

Usprawnienie i przyspieszenie postępowania cywilnego jest celem, który stawia się niemal przed każdą kolejną nowelizacją procedury cywilnej. Z oczywistych względów nie wszystkie planowane, a następnie wprowadzone przez ustawodawcę zmiany finalnie ten cel realizują. Nie budzi wątpliwości, że usprawnienie i przyspieszenie postępowania, poprzez wprowadzenie stosownych zmian do Kodeksu postępowania cywilnego¹, jest niezbędne. Podkreślają to także wszystkie organy, które przedstawiły swoje opinie do projektu zmian w Kodeksie postępowania cywilnego z dnia 27 listopada 2017 r.² Jest to teza trafna, choć przyczyn braku doskonałości polskiego procesu cywilnego jest wiele, a same przepisy proceduralne są tylko jedną z nich. Z tego też względu nowelizacja przepisów k.p.c. sama w sobie nie doprowadzi do znaczących zmian, choć niektóre z proponowanych rozwiązań mogą przyczynić się do szybszego zakończenia sprawy. Pojawia się jednak pytanie, czy dążąc do realizacji zasady szybkości postępowania, ustawodawca (być może niezamierzenie) nie doprowadzi do sytuacji, w której sprawne zakończenie postępowania odbędzie się kosztem realizacji praw przysługujących stronom tego postępowania. W mojej ocenie takie pytanie rodzi propozycja wprowadzenia do k.p.c. możliwości oddalenia powództwa na posiedzeniu niejawnym bez uprzedniego przeprowadzenia rozprawy, a nawet bez podjęcia jakichkolwiek czynności sprawdzających w sytuacji, w której sąd uzna je za oczywiście bezzasadne (proponowany art. 191¹ k.p.c.) w świetle jednej z podstawowych zasad, tj. prawa jednostki do sądu. Odpowiedź na wskazane pytanie, istotna dla praktyki orzeczniczej po wejściu w życie proponowanych zmian (co jest więcej niż prawdopodobne), wymaga omówienia kilku szczegółowych zagadnień. Po pierwsze, należy odnieść się do zagadnienia związanego z prawem do sądu, przede wszystkim źródła regulacji tej zasady w Konstytucji oraz orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej ETPC lub Trybunał)

¹ Projekt z dnia 27.11.2017 r. ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, DL-I-4190-16/16.

² Zob. m.in. opinia przedstawiona przez Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych w przedmiocie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (projekt z 27 listopada 2017 r.) z dnia 18 grudnia 2017 r. <http://obsil.pl/aktualnosci/opinia-obsil-krrp-przedmiocie-ustawy-o-zmianie-ustawy-kodeks-postepowania-cywilnego-oraz-niektorych-innych-ustaw-projekt-27-listopada-2017-r/>.

wydanego na tle art. 6 EKPC³. Po drugie, należy omówić propozycję brzmienia art. 191¹ k.p.c., a w szczególności odnieść się do pojęcia „oczywistej bezzasadności powództwa”. Konfrontacja powyższych rozważań pozwoli na ocenę, czy proponowana przez ustawodawcę zmiana realizuje prawo jednostki do sądu, a także w jakich sytuacjach przepis ten mógłby znajdować zastosowanie.

W doktrynie wskazuje się, że prawo do sądu jest jednym z podstawowych uprawnień jednostki w demokratycznym państwie prawa⁴. Jest ono zapisane w art. 45 Konstytucji RP⁵, który w ust. 1 stanowi: „Każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd”. Warto w tym miejscu przywołać stanowisko wyrażone przez Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 10 lipca 2000 r.⁶, że miejsce tego przepisu w systematyce konstytucyjnej wskazuje na autonomiczny charakter prawa do sądu. Prawo to nie jest więc jedynie instrumentem umożliwiającym wykonywanie innych praw i wolności konstytucyjnych, lecz ma być samoistny i podlega ochronie niezależnie od naruszenia innych praw podmiotowych⁷. Prawo do sądu nie ma jednak charakteru absolutnego⁸. Jako jedno z podstawowych praw człowieka gwarantowane jest także w art. 6 EKPC, która jako część krajowego porządku prawnego powinna być bezpośrednio stosowana⁹. Ustęp 1 zdanie 1 przywołanego przepisu brzmi: „Każdy ma prawo do sprawiedliwego i publicznego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą przy rozstrzyganiu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym albo o zasadności każdego oskarżenia w wytoczonej przeciwko niemu sprawie karnej”. W orzecnictwie wskazuje się,

³ Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 z późn. zm., dalej jako EKPC).

⁴ B. Banaszak, *Prawo konstytucyjne*, Warszawa 2008, s. 221–223. Zob. także: H. Mądrzak, *Prawo do sądu jako gwarancja ochrony praw człowieka (studium na tle polskiego prawa konstytucyjnego, prawa cywilnego materialnego i procesowego)* [w:] *Podstawowe prawa jednostki i ich sądowa ochrona*, red. L. Wiśniewski, Warszawa 1997, s. 187.

⁵ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. z 1997 r. Nr 4, poz. 83.

⁶ SK 12/99, OTK, 2000, nr 5, poz. 143.

⁷ Tamże.

⁸ Zob. wyrok ETPC z dnia 21 lutego 1975 r. w sprawie Golder v. Zjednoczone Królestwo, skarga nr 4451/70, Seria A, nr 18, § 36. Należy przy tym zwrócić uwagę, że ograniczenia w dostępie do sądu nie mogą zmniejszyć ani też okroić pozostałego obszaru dostępu w sposób lub w zakresie naruszającym samą istotę tego prawa (zob. wyrok ETPC z dnia 27 sierpnia 1991 r. w sprawie Philis v. Grecja, skarga nr 12750/87, § 59; wyrok ETPC z dnia 16 grudnia 1992 r. w sprawie De Geouffre de la Pradelle v. Francja, skarga nr 12964/87, § 28 oraz wyrok ETPC z dnia 16 stycznia 2012 r. w sprawie Stanev v. Bułgaria, skarga nr 36760/06, § 229).

⁹ Zob. A. Wróbel, *Prawo do sądu* [w:] *Konferencja naukowa: Konstytucja RP w praktyce*, Warszawa 1999, s. 207.

że na prawo do sądu składa się w szczególności prawo dostępu do sądu, tj. prawo uruchomienia procedury przed sądem – organem o określonej charakterystyce (niezależnym, bezstronnym i niezawisłym), a także prawo do odpowiedniego ukształtowania procedury sądowej, zgodnie z wymogami sprawiedliwości i jawności oraz prawo do wyroku sądowego, czyli do uzyskania wiążącego rozstrzygnięcia danej sprawy przez sąd¹⁰. W literaturze przedmiotu wskazuje się ponadto, że w ramach prawa do sądu mieści się także prawo do wyegzekwowania orzeczenia sądowego¹¹. Z uwagi na zakresłony wyżej przedmiot rozważań należy zwrócić szczególną uwagę na treść prawa do sądu w postaci prawa uruchomienia procedury przed sądem oraz do uzyskania wiążącego rozstrzygnięcia danej sprawy przez sąd, w tym przede wszystkim elementów, które składają się na to w świetle orzecznictwa ETPC. Problematyka ta wiąże się z kwestią zapewnienia jednostce prawa do sądu, które jednocześnie jest prawem skutecznym.

W orzecznictwie strasburskim podkreśla się, że prawo do rzetelnego procesu sądowego, gwarantowane w art. 6 ust. 1 EKPC, należy interpretować w świetle zasady rządów prawa, która wymaga, by strony sporu miały dostęp do skutecznego środka prawnego, umożliwiającego im dochodzenie swoich praw o charakterze cywilnym¹². Należy przy tym zwrócić uwagę, że prawo dostępu do sądu musi być jednocześnie „praktyczne i skuteczne”¹³. Aby było skuteczne, jednostka musi „posiadać wyraźną i praktyczną możliwość zakwestionowania czynności stanowiącej ingerencję w jej prawa”¹⁴. Celem zasad regulujących kroki formalne, jakie należy podjąć, oraz terminy, jakich należy przestrzegać np. przy wnoszeniu apelacji lub składaniu wniosku o rewizję sądową – jest zapewnienie prawidłowego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości oraz przestrzegania, w szczególności, zasady pewności prawnej¹⁵. Tak więc wspomniane zasady, a także ich stosowanie, nie mogą uniemożliwiać stronie skorzystania z dostępnego środka prawnego¹⁶. Oznacza to zatem, że system prawny danego państwa

---

¹⁰ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 9 czerwca 1998 r., K 28/97, OTK 1998, nr 4, poz. 50.

¹¹ M. Jabłoński, S. Jarosz-Żukowska, *Prawa człowieka i systemy ich ochrony. Zarys wykładu*, Warszawa 2010, s. 133. Zob. także wyrok ETPC z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie *Apostol v. Gruzja*, skarga nr 40765/02, § 56.

¹² Zob. wyrok ETPC z dnia 12 listopada 2002 r. w sprawie *Beles i inni v. Czechy*, skarga nr 47273/99, § 49.

¹³ Zob. wyrok ETPC z dnia 4 grudnia 1995 r. w sprawie *Bellet v. Francja*, skarga nr 23805/94, § 38.

¹⁴ Zob. wyrok ETPC z dnia 4 grudnia 1995 r. w sprawie *Bellet...*, dz. cyt., § 36.

¹⁵ Zob. wyrok ETPC z dnia 15 października 2002 r. w sprawie *Cañete de Goñi v. Hiszpania*, skarga nr 55782/00, § 36.

¹⁶ Zob. wyrok ETPC z dnia 25 stycznia 2000 r. w sprawie *Miragall Escolano i inni v. Hiszpania*, skargi nr 38366/97, 38688/97, 40777/98, 40843/98, 41015/98, 41400/98, 41446/98, 41484/98, 41487/98, 41509/98 oraz wyrok ETPC z dnia 12 listopada 2002 r. w sprawie *Zvolsky i Zvolska v. Czechy*, skarga nr 46129/99, § 51.

powinien zostać zorganizowany w taki sposób, aby jednostka miała prawo do wystąpienia z żądaniem z jednoczesną gwarancją, że zostanie ono rozpoznane przez niezależny i niezawisły sąd. Ponadto prawo do sądu obejmuje nie tylko prawo do wszczęcia postępowania, lecz także prawo do rozstrzygnięcia sporu przez sąd¹⁷. Istotnym elementem zapewniającym realizację prawa do sądu jest także publiczne wysłuchanie oraz przedstawienie motywów wydanego przez sąd rozstrzygnięcia.

Jednocześnie jednak w orzecznictwie ETPC wskazuje się na dopuszczalne ograniczenia w dostępie do sądu, w tym na kwestię odpłatności postępowania czy, w określonych sytuacjach (tj. np. skarg kasacyjnych), dopuszczalność pewnego formalizmu. W orzecznictwie znajdujemy ponadto wprost sytuacje, w których Trybunał uznał, że w okolicznościach sprawy doszło do naruszenia prawa do sądu. Wskazuje się m.in., że w szczególnych okolicznościach danej sprawy praktyczny i skuteczny charakter tego prawa może zostać osłabiony, np. przez zaporowy koszt postępowania w stosunku do finansowych możliwości jednostki¹⁸ oraz kwestie związane z terminami¹⁹. Za ograniczające dostęp do sądu, a zatem realizację prawa do sądu, w orzecznictwie uznano także istnienie przeszkód natury proceduralnej uniemożliwiających lub ograniczających możliwości wystąpienia do sądu: szczególnie rygorystyczną interpretację przez sądy krajowe jakiejś reguły proceduralnej (nadmierny formalizm), która może pozbawić skarżących ich prawa do sądu²⁰, a także zasady proceduralne uniemożliwiające niektórym podmiotom prawa podejmowanie postępowań sądowych²¹.

---

¹⁷ Zob. wyrok ETPC z dnia 1 marca 2002 r. w sprawie Kutic v. Chorwacja, skarga nr 48778/99, § 25 i § 32; wyrok ETPC z dnia 9 października 2003 r. w sprawie Acimovic v. Chorwacja, skarga nr 61237/00, § 41; wyrok ETPC z dnia 13 lipca 2004 r. w sprawie Beneficio Cappella Paolini v. San Marino, skarga nr 40786/98, § 29.

¹⁸ Zob. wyrok ETPC z dnia 28 października 1998 r. w sprawie Ait-Mouhoub v. Francja, skarga nr 22924/93, §§ 57–58. Patrz także: wyrok ETPC z dnia 15 lutego 2000 r. w sprawie Garcia Manibardo v. Hiszpania, skarga nr 38695/97, §§ 38–45; wyrok ETPC z dnia 19 czerwca 2001 r. w sprawie Kreuz v. Polska, skarga nr 28249/95, §§ 60–67; wyrok ETPC z dnia 26 lipca 2005 r. w sprawie Podbielski i PPU PolPure v. Polska, skarga nr 39199/98, §§ 65–66; wyrok ETPC z dnia 24 maja 2006 r. w sprawie Weissman i inni v. Rumunia, skarga nr 63945/00, § 42.

¹⁹ Zob. wyrok ETPC z dnia 28 marca 2006 r. w sprawie Melnyk v. Ukraina, skarga nr 23436/03, § 26 oraz wyrok ETPC z dnia 6 grudnia 2001 r. w sprawie Yagtzilar i inni v. Grecja, skarga nr 41727/98, § 27.

²⁰ Zob. wyrok ETPC z dnia 28 października 1998 r. w sprawie Perez de Rada Cavanilles v. Hiszpania, skarga nr 28090/95, § 49; wyrok ETPC z dnia 25 stycznia 2000 r. w sprawie Miragall Escolano v. Hiszpania, skarga nr 38366/97, § 38; wyrok ETPC z dnia 5 listopada 2009 r. w sprawie Société anonyme Sotiris i Nikos Koutras ATTEE v. Grecja, skarga nr 44769/07, § 20; wyrok ETPC z dnia 12 listopada 2002 r. w sprawie Beles..., dz. cyt., § 50; wyrok ETPC z dnia 29 marca 2011 r. w sprawie RTBF v. Belgia, skarga nr 50084/06, §§ 71, 72, 74.

²¹ Zob. wyrok ETPC z dnia 9 grudnia 1994 r. w sprawie Święte Klasztory v. Grecja, skargi nr 13092/87, 13984/88, § 83 oraz wyrok ETPC z dnia 14 grudnia 2006 r. w sprawie

Zwrócić należy także uwagę, że ze względu na fakt, iż prawo do sądu nie jest nieograniczone, dopuszczalne są w praktyce sytuacje, gdy dostęp ten jest ograniczony prawnie lub praktycznie. W takich sytuacjach Trybunał bada, czy ograniczenie takie narusza istotę tego prawa oraz, w szczególności, czy realizuje ono uprawniony cel, a także czy istnieje rozsądna proporcja pomiędzy zastosowanymi środkami a zamierzonym celem²². Nie stwierdza się naruszenia art. 6 ust. 1 EKPC w sytuacji, gdy przedmiotowe ograniczenie zgodne jest z zasadami określonymi przez Trybunał, a zatem ograniczenie musi realizować uprawniony cel i pozostawać w proporcji do tego celu²³.

W świetle powyższych uwag nie budzi wątpliwości, że ETPC za naruszające prawo do sądu uznaje także istnienie przeszkód natury proceduralnej uniemożliwiających lub ograniczających możliwości wystąpienia do sądu, w tym nadmierny formalizm. Nadmierny formalizm, przez który należy rozumieć zbyt ściśle trzymanie się przez organy procesowe literalnego brzmienia przepisów regulujących m.in. wymogi formalne pism, w niektórych sytuacjach może prowadzić do ograniczenia prawa do sądu. Przeszkody natury proceduralnej natomiast to taka konstrukcja przepisów postępowania cywilnego, która nakłada na stronę obowiązek dopełnienia określonych czynności, czy nałożenie innego rodzaju obowiązków, których niespełnienie powoduje nierozpoznanie sprawy lub niepodjęcie czynności przez sąd, na skutek czego strona nie ma zapewnionej możliwości zrealizowania swojego prawa do sądu. Chodzi tu o obowiązki nadmierne, które nie pozostają w proporcji do celu, jaki stawia się przed przepisami proceduralnymi. Jednocześnie prawo do sądu może być w pewnych sytuacjach ograniczone, lecz wskazane ograniczenie musi realizować uprawniony cel oraz pozostawać do niego w proporcji.

Poczynione wyżej uwagi pozwalają na postawienie tezy, że w określonej sytuacji rozwiązania proceduralne nakładające na stronę nadmiernie sformalizowane obowiązki, w tym w zakresie określenia swoich żądań lub twierdzeń w piśmie procesowym, mogą zostać uznane za naruszające lub ograniczające prawo jednostki do sądu gwarantowane w art. 6 EKPC. W tym świetle należy zatem ocenić propozycję dokonania nowelizacji k.p.c. poprzez wprowadzenie możliwości oddalenia powództwa na posiedzeniu niejawnym z uwagi na jego oczywistą bezzasadność. Taką propozycję zawarto w projekcie zmian do k.p.c. z dnia 27 listopada 2017 r. W myśl proponowanego brzmienia art. 191¹ k.p.c. jeżeli z treści pozwu, w świetle treści załączników i okoliczności wniesienia oraz

---

Lupas i inni v. Rumunia, skargi nr 1434/02 35370/02 1385/03, §§ 64–67.

²² Zob. wyrok ETPC z dnia 28 maja 1985 r. w sprawie *Ashingdane v. Zjednoczone Królestwo*, skarga nr 8225/78, § 57.

²³ Zob. wyrok ETPC z dnia 23 marca 2010 r. w sprawie *Cudak v. Litwa*, skarga nr 15869/02, § 59 oraz wyrok ETPC z dnia 29 czerwca 2011 r. w sprawie *Sabeh El Leil v. Francja*, skarga nr 34869/05, §§ 51–54.

faktów, o których mowa w art. 228, wynika oczywista bezzasadność powództwa, stosuje się przepisy poniższe (§ 1). Gdyby czynności, które ustawa nakazuje podjąć w następstwie wniesienia pozwu, miały być oczywiście bezcelowe, można je pominąć. W szczególności można nie wzywać powoda do usunięcia braków, uiszczenia opłaty, nie sprawdzać wartości przedmiotu sporu ani nie przekazywać sprawy (§ 2). Sąd może oddalić powództwo na posiedzeniu niejawnym, nie doręczając pozwu osobie wskazanej jako pozwany ani nie rozpoznając wniosków złożonych wraz z pozwem (§ 3). Uzasadnienie wyroku sporządza się na piśmie z urzędu. Powinno ono zawierać jedynie wyjaśnienie, dlaczego powództwo zostało uznane za oczywiście bezzasadne. Wyrok z uzasadnieniem sąd z urzędu doręcza tylko powodowi z pouczeniem o sposobie i terminach wniesienia środka zaskarżenia (§ 4). Mając na uwadze brzmienie przywołanego przepisu, należy wskazać, że proponowana zmiana, która w ocenie projektodawców niewątpliwie ma przyczynić się do usprawnienia postępowania, wprowadzi do procedury cywilnej dość szczególną instytucję, która może budzić wątpliwości w świetle realizacji przysługującego jednostce prawa do sądu.

Z brzmienia projektowanego art. 191¹ k.p.c. wynika dla niniejszych rozważań kilka istotnych wniosków. Po pierwsze, sąd może oddalić powództwo jako oczywiście bezzasadne, opierając swoją ocenę jedynie na treści wniesionego pozwu oraz ewentualnie powołanych przez powoda dowodach, a także faktach notoryjnie znanych oraz powszechnie dostępnych (art. 228 § 1 i 2 k.p.c. w nowym proponowanym w projekcie brzmieniu²⁴). Po drugie, oddalenie powództwa jako oczywiście bezzasadnego może nastąpić na posiedzeniu niejawnym. Po trzecie, sąd może zaniechać podejmowania wobec pozwu, w ramach którego zgłoszone żądanie zostanie ocenione jako oczywiście bezzasadne, jakichkolwiek czynności, w tym czynności sprawdzających. Po czwarte, uzasadnienie takiego wyroku zawierać ma jedynie wyjaśnienie, dlaczego powództwo zostało uznane za oczywiście bezzasadne. Każde ze wskazanych wyżej zagadnień jest istotne w kontekście dokonania oceny, czy taka konstrukcja proponowanego art. 191¹ k.p.c. może budzić wątpliwości w świetle zasady prawa do sądu oraz, jeśli tak, czy jest to ograniczenie, które można uznać za dopuszczalne. Wobec powyższego należy postawić tezę, że zasadnicze znaczenie dla oceny proponowanego w art. 191¹ k.p.c. rozwiązania dla realizacji przysługującego jednostce prawa do sądu ma przesłanka oddalenia powództwa, tj. „oczywista bezzasadność powództwa”.

---

²⁴ Przywołany przepis ma nosić następujące brzmienie: § 1. Fakty powszechnie znane nie wymagają dowodu. Sąd bierze je pod uwagę nawet bez powołania się na nie przez strony. § 2. To samo dotyczy faktów, o których informacja jest powszechnie dostępna oraz faktów znanych sądowi z urzędu, jednakże sąd powinien zwrócić na nie uwagę stron.

Ustawodawca nie definiuje wskazanego pojęcia, jednak w obecnie obowiązujących przepisach k.p.c. w kilku miejscach posługuje się nim²⁵. Z uwagi na fakt, że wyznaczenie zakresu tego pojęcia jest najistotniejsze dla podjętych w tym artykule rozważań, należy zastanowić się, w jakiej sytuacji można mówić o „oczywistej bezzasadności powództwa”.

W dotychczasowych poglądach wyrażanych w doktrynie i judykaturze wskazuje się, że jest to stan, w którym dla każdego prawnika, bez potrzeby dokładnej analizy sprawy pod względem faktycznym i prawnym jest jasne, że nie ma podstawy do udzielenia żądającemu merytorycznej ochrony prawnej²⁶. Oczywiście bezzasadność roszczenia to bezzasadność niebudząca jakichkolwiek wątpliwości co do tego, że roszczenie, z którym występuje powód, nie zasługuje na udzielenie mu ochrony prawnej, przy czym wnioszek taki nasuwa się niezwłocznie po zaznajomieniu się z roszczeniem i jego podstawą faktyczną i prawną²⁷. Wskazuje się także, że roszczenie jest oczywiście bezzasadne, jeżeli już z treści pozwu wynika wyraźnie, że powodowi nie przysługuje żądanie od pozwanego określonego świadczenia na podstawie przytoczonych okoliczności faktycznych (decydują przepisy prawa materialnego)²⁸. W orzecnictwie wskazano jednocześnie, że roszczenie może być oczywiście bezzasadne zarówno z przyczyn faktycznych (gdy wnioski wysnute przez stronę z powołanych przez nią okoliczności faktycznych są rażąco sprzeczne z zasadami logiki) bądź z przyczyn prawnych, gdy każdy prawnik bez głębszej analizy, z góry, może ocenić, że roszczenie nie może być uwzględnione (np. z powodu oczywistego braku dopuszczalności drogi sądowej)²⁹.

W odniesieniu do wskazanych wyżej poglądów należy zauważyć, że stan oczywistej bezzasadności powództwa – w rozumieniu proponowanego brzmienia art. 191¹ k.p.c. – będzie mógł wystąpić jedynie w sytuacji, gdy zgłoszone przez powoda żądanie prowadzi do wniosku, że nie może ono znaleźć ochrony prawnej z uwagi na treść obowiązujących przepisów prawa, które takiej ochrony nie przewidują. Oznacza to, że niedopuszczalne byłoby oddalenie powództwa

---

²⁵ W myśl art. 499 § 1 k.p.c. nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym nie może być wydany, jeżeli według treści pozwu roszczenie jest oczywiście nieuzasadnione. Z kolei w myśl art. 103 § 2 k.p.c. oczywiście nieuzasadniona odmowa poddania się mediacji może skutkować nałożeniem na stronę obowiązku zapłaty kosztów.

²⁶ Zob. np. K. Korzan, *Koszty postępowania cywilnego*, Gdańsk 1992, s. 82; K. Gonera, *Komentarz do ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych*, Warszawa 2006, s. 401.

²⁷ Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 3 listopada 2009 r., I ACz 744/2009, LEX nr 551996. Zob. także postanowienie Sądu Najwyższego z 8 października 1984 r., II CZ 112/84, Lex nr 8631.

²⁸ Zob. M. Jędrzejewska [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Część I. Postępowanie rozpoznawcze, t. II*, red. T. Ereciński, aut. J. Gudowski, M. Jędrzejewska, Warszawa 2007, s. 589.

²⁹ Tamże.

jako oczywiście bezzasadnego w sytuacji, gdy istnieje podstawa do odrzucenia pozwu, tj. np. gdy roszczenie nie będzie mogło zostać uwzględnione z powodu braku dopuszczalności drogi sądowej (art. 199 § 1 k.p.c.). Tym samym przeszkody procesowe nie mogą stanowić o oczywistej bezzasadności powództwa w rozumieniu proponowanego brzmienia art. 191¹ k.p.c. Odrzucenie pozwu jest bowiem wyrazem odmowy udzielenia ochrony sądowej zgłoszonemu roszczeniu bez zajęcia merytorycznego stanowiska w sprawie, a zatem bez dokonania jego oceny w świetle przepisów prawa materialnego³⁰. Oddalenie powództwa stanowi natomiast wyraz dokonania jego merytorycznej oceny. Za najistotniejsze zatem przy ocenie ewentualnej „oczywistej bezzasadności powództwa” uznać należy sformułowane przez powoda roszczenie lub roszczenia. Ocena zasadności bądź bezzasadności zgłoszonego żądania musi się bowiem opierać na przepisach prawa materialnego. W konsekwencji należy stanąć na stanowisku, że oddalenie powództwa jako „oczywiście bezzasadnego” w rozumieniu proponowanego brzmienia art. 191¹ k.p.c. będzie możliwe jedynie wówczas, gdy powód sformułował żądanie nieznanne prawu, np. wystąpił z żądaniem zasądzenia zadośćuczynienia na rzecz Koziółka Matołka. Okoliczności faktyczne, jakie przywołuje powód na poparcie swoich twierdzeń, należy uznać za mające znaczenie drugorzędne. Nie można zgodzić się z poglądem, że o oczywistej bezzasadności powództwa można mówić wówczas, gdy wnioski wysnute przez stronę z powołanych przez nią okoliczności faktycznych są rażąco sprzeczne z zasadami logiki. Fakt nieprawidłowego formułowania wniosków na podstawie przywołanych okoliczności faktycznych nie oznacza, że sformułowane przez powoda żądanie nie zasługuje na ochronę. W tym kontekście należy poczynić jeszcze jedną dość istotną uwagę. Otóż za niedopuszczalne należałoby uznać zastosowanie tego przepisu w sytuacji, w której powód w sposób nieprecyzyjny bądź niewłaściwy sformułowałby roszczenie, podczas gdy z okoliczności faktycznych przez niego przytoczonych wprost wypływa wniosek co do tego, z jakim żądaniem występuje. Przyjęcie stanowiska przeciwnego byłoby bowiem niewątpliwie przejawem nadmiernego formalizmu, a w konsekwencji mogłoby prowadzić do ograniczenia prawa do sądu. Trzeba przy tym zauważyć, że proponowany przepis stanowi także, że sąd może zaniechać podejmowania wobec pozwu, w ramach którego zgłoszone żądanie zostanie ocenione jako oczywiście bezzasadne, jakichkolwiek czynności, w tym czynności sprawdzających (§ 2 proponowanego art. 191¹ k.p.c.)³¹. Wydaje się

³⁰ Zob. m.in. M. Jędrzejewska, K. Weitz, *Komentarz do art. 199 k.p.c.* [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom II. Postępowanie rozpoznawcze*, Wolters Kluwer 2016, Lex nr 514852.

³¹ Na marginesie niniejszych rozważań trzeba zauważyć, że w projekcie znajduje się także propozycja wprowadzenia możliwości zwrotu pozwu bez podejmowania dalszych czynności, tj. jeżeli pismo, które zostało wniesione jako pozew, a z którego treści nie wynika żądanie rozpoznania sprawy (proponowane brzmienie art. 186¹ k.p.c.).

jednak, że przepis § 2 będzie mógł znaleźć zastosowanie jedynie w tej sytuacji, gdy powód sformułował żądanie nieznanne prawu, jedynie w takiej sytuacji należałoby bowiem uznać powództwo za oczywiście nieuzasadnione. W mojej ocenie w przeciwnym wypadku sąd powinien podjąć czynności sprawdzające celem wyjaśnienia rzeczywistej treści zgłoszonego żądania. Dopiero po ich dokonaniu, gdy okaże się, że zgłoszone żądanie jest prawnie niedopuszczalne (nieznane prawu), sąd będzie mógł uznać, że powództwo jest oczywiście bezzasadne w rozumieniu art. 191¹ k.p.c.

W świetle powyższych uwag stanąć należy na stanowisku, że oddalenie powództwa jako oczywiście bezzasadnego w rozumieniu proponowanego brzmienia art. 191¹ k.p.c. będzie dopuszczalne jedynie w tej sytuacji, gdy powód sformułuje żądanie nieznanne prawu. Zestawiając możliwość zastosowania tej instytucji w zaproponowanym wyżej ujęciu, należy postawić tezę, że oddalenie powództwa jako oczywiście bezzasadnego – bez uprzedniego podejmowania czynności sprawdzających – można uznać za dopuszczalne w świetle wymogów stawianych przez orzecznictwo ETPC na tle art. 6 ust. 1 EKPC. Może ono zostać wprawdzie uznane za prowadzące do ograniczenia prawa do sądu, jednakże w takim rozumieniu pojęcia „oczywistej bezzasadności powództwa” jest to ograniczenie dopuszczalne. Prawo do sądu nie jest – jak wyżej wskazano – absolutne, a zatem nie każda jednostkowa sprawa musi zostać rozpoznana przez sąd. Ponadto należy podkreślić, że ochronie konwencyjnej podlega prawo, które musi mieć podstawę prawną w przepisach prawa krajowego³². Z tego też względu z punktu widzenia art. 6 EKPC dopuszczalne jest oddalenie powództwa jako oczywiście bezzasadnego, jeżeli zgłoszone w pozwie żądanie jest nieznanne prawu krajowemu.

Ocena proponowanego w art. 191¹ k.p.c. rozwiązania na tle orzecznictwa strasburskiego odnoszącego się do prawa do sądu wymaga także zwrócenia uwagi na okoliczność, że oddalenie powództwa jako oczywiście bezzasadnego może nastąpić na posiedzeniu niejawnym. Zauważyć przy tym należy, że zasadniczo strony sporu mają prawo do publicznego rozpatrzenia ich sprawy (art. 6 EKPC). Publiczny proces chroni strony sporu przed wymierzaniem sprawiedliwości w sposób niejawnym, bez udziału kontroli społecznej, natomiast transparentność wymiaru sprawiedliwości sprzyja przeprowadzeniu rzetelnego procesu³³. W orzecznictwie strasburskim wskazuje się, że w postępowaniu przed sądem pierwszej i jedynej instancji prawo do „publicznego rozpatrzenia sprawy” na

³² Zob. wyrok ETPC z dnia 24 listopada 1997 r. w sprawie Szücs v. Austria, skarga nr 20602/92, § 33.

³³ Zob. wyrok ETPC z dnia 26 września 1995 r. w sprawie Diennet v. Francja, skarga nr 18160/91, § 33 oraz wyrok ETPC z dnia 12 kwietnia 2006 r. w sprawie Martinie v. Francja, skarga nr 58675/00, § 39.

podstawie art. 6 ust. 1 EKPC obejmuje również uprawnienie do „ustnego wysłuchania”³⁴, chyba że zachodzą wyjątkowe okoliczności uzasadniające odstąpienie od takiego wysłuchania³⁵. Brak publicznej rozprawy nie oznacza jednak w każdej sytuacji, że prawo do sądu zostało naruszone. W orzecnictwie wskazuje się, że rozprawa może nie być wymagana w sytuacji, jeżeli nie istnieją kwestie sporne dotyczące wiarygodności lub kwestionowanych faktów, które wymagałyby wysłuchania stron, a sądy mogą w sposób rozsądny i sprawiedliwy rozstrzygnąć sprawę na podstawie przedstawionych stanowisk stron i innych materiałów pisemnych³⁶. Za dopuszczalne odstąpienie od wysłuchania stron Trybunał uznał także sytuacje obejmujące wyłącznie kwestie prawne o wąskim charakterze³⁷ lub kwestie niezbyt skomplikowane³⁸. Zgodnie z proponowanym powyżej rozumieniem oczywistej bezzasadności powództwa także dopuszczalność jego oddalenia na posiedzeniu niejawnym nie będzie naruszała prawa do sądu. Będzie to bowiem odstąpienie od wysłuchania stron w przypadku, gdy sąd rozpoznawać będzie jedynie kwestie prawne. Odnosząc się natomiast do ostatniej kwestii, tj. propozycji, że uzasadnienie takiego wyroku zawierać ma jedynie wyjaśnienie, dlaczego powództwo zostało uznane za oczywiście bezzasadne, należy zwrócić uwagę na to, że jednym z aspektów prawa do sądu jest także uzasadnienie decyzji wydanej przez sąd. Z oczywistych względów zakres wspomnianego obowiązku podania uzasadnienia może się różnić w zależności od charakteru danego orzeczenia³⁹. Jednocześnie w sytuacji, gdy stanowisko strony decyduje o wyniku postępowania, wymaga ono konkretnej i jasnej odpowiedzi⁴⁰. Oznacza to zatem, że ograniczenie treści uzasadnienia jedynie do wyjaśnienia stronie powodowej,

³⁴ Zob. wyrok z dnia 23 lutego 1994 r. w sprawie *Fredin v. Szwecja*, skarga nr 18928/91, §§ 21–22; wyrok ETPC z dnia 19 lutego 1998 r. w sprawie *Allan Jacobsson v. Szwecja*, (Nr 2), skarga nr 16970/90 § 46 oraz wyrok ETPC z dnia 11 lipca 2002 r. w sprawie *Göc v. Turcja*, skarga nr 36590/97, § 47.

³⁵ Zob. wyrok ETPC z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie *Hesse-Anger v. Niemcy*, skarga nr 45835/99.

³⁶ Zob. wyrok ETPC z dnia 12 listopada 2002 r. w sprawie *Döry v. Szwecja*, skarga nr 28394/95, § 37; wyrok ETPC z dnia 18 grudnia 2008 r., w sprawie *Saccoccia v. Austria*, skarga nr 69917/01, § 73.

³⁷ Zob. wyrok ETPC z dnia 19 lutego 1998 r. w sprawie *Allan Jacobsson...*, dz. cyt., §§ 48–49. Zob. także wyrok ETPC z dnia 1 czerwca 2004 r. w sprawie *Valová i inni v. Słowacja*, skarga nr 44925/98, §§ 65–68.

³⁸ Zob. decyzja ETPC z dnia 25 kwietnia 2002 r. w sprawie *Varela Assalino v. Portugalia*, skarga nr 64336/01; decyzja ETPC z dnia 5 września 2002 r. w sprawie *Speil v. Austria*, skarga nr 42057/98.

³⁹ Zob. wyrok ETPC z dnia 9 grudnia 1994 r. w sprawie *Ruiz Torija v. Hiszpania*, skarga nr 18390/91, § 29 oraz wyrok ETPC z dnia 9 grudnia 1994 r. w sprawie *Hiro Balani v. Hiszpania*, skarga nr 18064/91, § 27.

⁴⁰ Zob. wyrok ETPC z dnia 9 grudnia 1994 r. w sprawie *Ruiz Torija...*, dz. cyt., § 30; wyrok ETPC z dnia 9 grudnia 1994 r. w sprawie *Hiro Balani...*, dz. cyt., § 28.

z jakich względów zgłoszone przez nią żądanie jest prawnie niedopuszczalne, nie narusza prawa do sądu. Uzasadnienie musi zawierać jednakże przekonujący i zrozumiały dla strony powodowej wywód, z jakich względów jej żądanie zostało uznane za „oczywiście bezzasadne”, co w świetle powyższych uwag powinno się de facto sprowadzać do wyjaśnienia braku podstawy prawnej żądania. Innymi słowy, w uzasadnieniu należy wyjaśnić, dlaczego sformułowane żądanie jest nieznanne prawu i co to oznacza.

Podsumowując powyższe rozważania, należy stwierdzić, że w świetle art. 6 ust. 1 EKPC oraz wymogów stawianych prawu krajowemu służących realizacji prawa jednostki do sądu dopuszczalne jest wprowadzenie do procedury krajowej instytucji oddalenia powództwa jako oczywiście bezzasadnego na posiedzeniu niejawnym, z ograniczeniem uzasadnienia takiego orzeczenia jedynie do wyjaśnienia motywów takiej decyzji. Jednak elementem najistotniejszym do oceny, czy dana instytucja, a właściwie praktyka jej stosowania, nie prowadzi do nieuzasadnionego ograniczenia prawa do sądu, jest przesłanka „oczywistej bezzasadności powództwa”. W mojej ocenie przyjęcie szerszego rozumienia tego pojęcia niż zgłoszenie żądania (roszczenia) nieznanego prawu może prowadzić do naruszenia art. 6 ust. 1 EKPC, tj. stanowić nieuzasadnione ograniczenie prawa do sądu. Prawidłowe funkcjonowanie tej instytucji zależy przede wszystkim od prawidłowego stosowania art. 191¹ k.p.c., który nie może być – w razie jego wejścia w życie – stosowany celem zmniejszenia liczby spraw rozpoznawanych przez sądy, np. poprzez oddalanie powództw zgłoszonych przez osoby nieporadne czy też powództw, co do których twierdzenia wydają się absurdalne. Jeżeli stronie przysługuje prawo do wystąpienia w konkretnej sytuacji z roszczeniem i podlega ono ochronie, nie można jej tej ochrony odmówić nawet w tej sytuacji, gdy z samych przytoczonych przez nią okoliczności będzie można wysnuć wniosek co do ewentualnej bezzasadności roszczenia w razie podjęcia obrony przez drugą stronę. W przeciwnym wypadku naruszone zostanie prawo jednostki do sądu gwarantowanego zarówno w Konstytucji RP, jak i art. 6 EKPC.

Bibliografia

- Banaszak B., *Prawo konstytucyjne*, Warszawa 2008.
- Gonera K., *Komentarz do ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych*, Warszawa 2006.
- Jabłoński M., Jarosz-Żukowska S., *Prawa człowieka i systemy ich ochrony. Zarys wykładu*, Warszawa 2010.
- Jędrzejewska M. [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Część I. Postępowanie rozpoznawcze, t. II*, red. T. Ereciński, aut. J. Gudowski, M. Jędrzejewska, Warszawa 2007.
- Jędrzejewska M., Weitz K., *Komentarz do art. 199 k.p.c. [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom II. Postępowanie rozpoznawcze*, Wolters Kluwer 2016, Lex nr 514852.
- Korzan K., *Koszty postępowania cywilnego*, Gdańsk 1992.
- Mądrzak H., *Prawo do sądu jako gwarancja ochrony praw człowieka (studium na tle polskiego prawa konstytucyjnego, prawa cywilnego materialnego i procesowego)* [w:] *Podstawowe prawa jednostki i ich sądowa ochrona*, red. L. Wiśniewski, Warszawa 1997.
- Wróbel A., *Prawo do sądu* [w:] *Konferencja naukowa: Konstytucja RP w praktyce*, Warszawa 1999.

Wykaz orzeczeń

- Wyrok ETPC z dnia 21 lutego 1975 r. w sprawie Golder v. Zjednoczone Królestwo, skarga nr 4451/70, Seria A, nr 18.
- Postanowienie Sądu Najwyższego z 8 października 1984 r., II CZ 112/84, Lex nr 8631.
- Wyrok ETPC z dnia 28 maja 1985 r. w sprawie Ashingdane v. Zjednoczone Królestwo, skarga nr 8225/78.
- Wyrok ETPC z dnia 27 sierpnia 1991 r. w sprawie Philis v. Grecja, skarga nr 12750/87.
- Wyrok ETPC z dnia 16 grudnia 1992 r. w sprawie De Geouffre de la Pradelle v. Francja, skarga nr 12964/87.
- Wyrok z dnia 23 lutego 1994 r. w sprawie Fredin v. Szwecja, skarga nr 18928/91.
- Wyrok ETPC z dnia 9 grudnia 1994 r. w sprawie Święte Klasztory v. Grecja, skargi nr 13092/87, 13984/88.
- Wyrok ETPC z dnia 9 grudnia 1994 r. w sprawie Ruiz Torija v. Hiszpania, skarga nr 18390/91.
- Wyrok ETPC z dnia 9 grudnia 1994 r. w sprawie Hiro Balani v. Hiszpania, skarga nr 18064/91.

- Wyrok ETPC z dnia 26 września 1995 r. w sprawie *Diennet v. Francja*, skarga nr 18160/91.
- Wyrok ETPC z dnia 4 grudnia 1995 r. w sprawie *Bellet v. Francja*, skarga nr 23805/94.
- Wyrok ETPC z dnia 24 listopada 1997 r. w sprawie *Szücs v. Austria*, skarga nr 20602/92.
- Wyrok ETPC z dnia 19 lutego 1998 r. w sprawie *Allan Jacobsson v. Szwecja*, (Nr 2), skarga nr 16970/90.
- Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 9 czerwca 1998 r., K 28/97, OTK 1998, nr 4, poz. 50.
- Wyrok ETPC z dnia 28 października 1998 r. w sprawie *Aït-Mouhoub v. Francja*, skarga nr 22924/93.
- Wyrok ETPC z dnia 28 października 1998 r. w sprawie *Perez de Rada Cavanilles v. Hiszpania*, skarga nr 28090/95.
- Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 lipca 2000 r., SK 12/99, OTK, 2000, nr 5, poz. 143.
- Wyrok ETPC z dnia 25 stycznia 2000 r. w sprawie *Miragall Escolano i inni v. Hiszpania*, skargi nr 38366/97, 38688/97, 40777/98, 40843/98, 41015/98, 41400/98, 41446/98, 41484/98, 41487/98, 41509/98.
- Wyrok ETPC z dnia 15 lutego 2000 r. w sprawie *Garcia Manibardo v. Hiszpania*, skarga nr 38695/97.
- Wyrok ETPC z dnia 19 czerwca 2001 r. w sprawie *Kreuz v. Polska*, skarga nr 28249/95.
- Wyrok ETPC z dnia 6 grudnia 2001 r. w sprawie *Yagtzilar i inni v. Grecja*, skarga nr 41727/98.
- Wyrok ETPC z dnia 1 marca 2002 r. w sprawie *Kutic v. Chorwacja*, skarga nr 48778/99.
- Decyzja ETPC z dnia 25 kwietnia 2002 r. w sprawie *Varela Assalino v. Portugalia*, skarga nr 64336/01.
- Wyrok ETPC z dnia 11 lipca 2002 r. w sprawie *Göc v. Turcja*, skarga nr 36590/97.
- Decyzja ETPC z dnia 5 września 2002 r. w sprawie *Speil v. Austria*, skarga nr 42057/98.
- Wyrok ETPC z dnia 15 października 2002 r. w sprawie *Cañete de Goñi v. Hiszpania*, skarga nr 55782/00.
- Wyrok ETPC z dnia 12 listopada 2002 r. w sprawie *Beles i inni v. Czechy*, skarga nr 47273/99.
- Wyrok ETPC z dnia 12 listopada 2002 r. w sprawie *Zvolsky i Zvolska v. Czechy*, skarga nr 46129/99.
- Wyrok ETPC z dnia 12 listopada 2002 r. w sprawie *Döry v. Szwecja*, skarga nr 28394/95.

- Wyrok ETPC z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie Hesse-Anger v. Niemcy, skarga nr 45835/99.
- Wyrok ETPC z dnia 9 października 2003 r. w sprawie Acimovic v. Chorwacja, skarga nr 61237/00.
- Wyrok ETPC z dnia 1 czerwca 2004 r. w sprawie Valová i inni v. Słowacja, skarga nr 44925/98.
- Wyrok ETPC z dnia 13 lipca 2004 r. w sprawie Beneficio Cappella Paolini v. San Marino, skarga nr 40786/98.
- Wyrok ETPC z dnia 26 lipca 2005 r. w sprawie Podbielski i PPU PolPure v. Polska, skarga nr 39199/98.
- Wyrok ETPC z dnia 28 marca 2006 r. w sprawie Melnyk v. Ukraina, skarga nr 23436/03.
- Wyrok ETPC z dnia 12 kwietnia 2006 r. w sprawie Martinie v. Francja, skarga nr 58675/00.
- Wyrok ETPC z dnia 24 maja 2006 r. w sprawie Weissman i inni v. Rumunia, skarga nr 63945/00.
- Wyrok ETPC z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie Apostol v. Gruzja, skarga nr 40765/02.
- Wyrok ETPC z dnia 14 grudnia 2006 r. w sprawie Lupas i inni v. Rumunia, skargi nr 1434/02 35370/02 1385/03.
- Wyrok ETPC z dnia 18 grudnia 2008 r., w sprawie Saccoccia v. Austria, skarga nr 69917/01.
- Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 3 listopada 2009 r., I ACz 744/2009, LEX nr 551996.
- Wyrok ETPC z dnia 5 listopada 2009 r. w sprawie Société anonyme Sotiris i Nikos Koutras ATTEE v. Grecja, skarga nr 44769/07.
- Wyrok ETPC z dnia 23 marca 2010 r. w sprawie Cudak v. Litwa, skarga nr 15869/02.
- Wyrok ETPC z dnia 29 marca 2011 r. w sprawie RTBF v. Belgia, skarga nr 50084/06.
- Wyrok ETPC z dnia 29 czerwca 2011 r. w sprawie Sabeh El Leil v. Francja, skarga nr 34869/05.
- Wyrok ETPC z dnia 16 stycznia 2012 r. w sprawie Stanev v. Bułgaria, skarga nr 36760/06.

Inne źródła

Opinia przedstawiona przez Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych w przedmiocie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (projekt z 27 listopada 2017 r.) z dnia 18 grudnia 2017 r. <http://obsil.pl/aktualnosci/opinia-obsil-krrp-przedmiocie-ustawy-o-zmianie-ustawy-kodeks-postepowania-cywilnego-oraz-niektorych-innych-ustaw-projekt-27-listopada-2017-r/>.

Projekt z dnia 27.11.2017 r. ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, DL-I-4190-16/16.

STRESZCZENIE

Decydując się na wprowadzenie do regulacji proceduralnych nowych rozwiązań oraz modyfikacji obecnie istniejących, polski ustawodawca jako ratio legis zmian wskazuje często chęć przyspieszenia postępowania lub przeciwdziałanie przewlekłości. Dążenie do realizacji zasady szybkości postępowania, zarówno przez ustawodawcę wprowadzającego określone rozwiązania legislacyjne, jak i sąd prowadzący postępowanie, nie powinno prowadzić do sytuacji, w której sprawne zakończenie postępowania odbędzie się kosztem realizacji praw przysługujących stronom tego postępowania. Realizacja praw stron ma w tym względzie znaczenie pierwszorzędne, szczególnie w kontekście prawa jednostki do sądu. Z tego też względu propozycje nowelizacji do Kodeksu postępowania cywilnego, przewidującego rozwiązanie budzące wątpliwości, powinny być przedmiotem szczególnego zainteresowania. Wątpliwości takie rodzi propozycja wprowadzenia do k.p.c. możliwości oddalenia powództwa na posiedzeniu niejawnym bez uprzedniego przeprowadzenia rozprawy, a nawet bez podjęcia jakichkolwiek czynności sprawdzających, w sytuacji, w której sąd uzna je za oczywiście bezzasadne (proponowany art. 191¹ k.p.c.). Propozycja ta została przeanalizowana w kontekście problematyki prawa jednostki do sądu. Celem podjętych badań była ocena proponowanych przez ustawodawcę zmian w kontekście realizacji prawa jednostki do sądu, które miały doprowadzić do ustalenia, w jakich sytuacjach przepis ten mógłby znaleźć zastosowanie. Analizie poddano w pierwszej kolejności zagadnienie związane z prawem do sądu, ze szczególnym uwzględnieniem orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wydanego na tle art. 6 EKPC. W odniesieniu do tych rozważań przeanalizowano propozycję brzmienia art. 191¹ k.p.c., a w szczególności zbadano zakres pojęcia „oczywistej bezzasadności powództwa”.

Słowa kluczowe

postępowanie cywilne, oddalenie powództwa, oczywista bezzasadność, prawo do sądu

SUMMARY

The right of access to court in the light of the dismissal of obviously unfounded action in the draft amendments of November 27, 2017 to the Code of Civil Procedure

By deciding to introduce new solutions and procedural modifications to the procedural regulations, the Polish legislator as a *ratio legis* of changes often indicates a desire to speed up the proceedings or counteract excessive length. The pursuit of the principle of speed of proceedings, both by the legislator introducing certain legislative solutions, such as the court conducting the proceedings, should not lead to a situation in which the efficient completion of the proceedings will take place at the expense of the rights of the parties. The implementation of the parties' rights in this respect is of paramount importance, especially in the context of the individual's right to a court. For this reason, the proposals for amendment to the Code of Civil Procedure, providing solutions that raise doubts, should be of particular interest. Such doubts are raised by the proposal of introduction to the Code of Civil Procedure the possibility of dismissing a claim without a prior hearing, and even without taking any verification activities, in a situation in which the court finds them to be manifestly unfounded (proposed article 191¹ of the Code of Civil Procedure). This proposal has been analyzed in the context of the issue of the individual's right to court. The purpose of the undertaken research was to assess the changes proposed by the legislator in the context of the exercise of the right of the individual to court, and they were to lead to the determination in which situations this provision could be applied. First of all, the issue related to the right to court has been analyzed, with particular emphasis on the case law of the European Court of Human Rights, issued in the light of art. 6 ECHR. With regard to these considerations, the proposed wording of art. 191¹ of the Code of Civil Procedure, and in particular the scope of the concept of "obvious groundlessness of the action" was examined.

Keywords

civil proceedings, dismissal of the claim, obvious groundlessness, right to court